

Campsentelles, 1
1995

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCOS
AMICS DE CABANYES

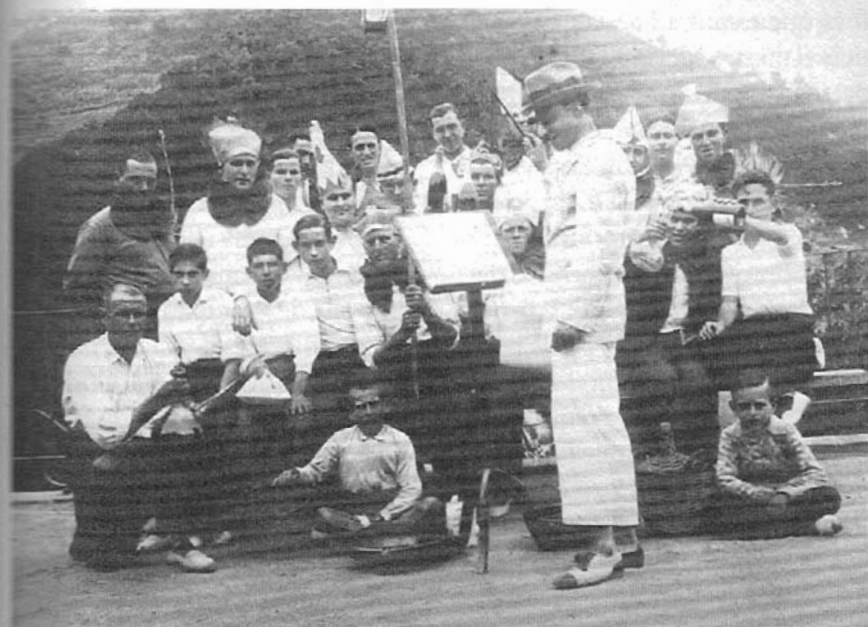
*El «Coro del
Dragó»*

**FRANCESC XAVIER
ROVIRA I CUNÍ**

Aplegant de mica en mica tota mena de records familiars, vaig ensopegar amb aquesta fotografia del «Coro del Dragó» de Santa Maria de Martorelles. Així mateix, recordant les antigues cançons que cantaven l'avi Juanito i el besoncle Pepet -germans i fills del Ros de Ca la Majordona-, em recorre l'ànima un neguit i una mena de rau-rau que m'incita a fer-ho recordar i a donar-ho a conèixer abans que resti en l'oblit del temps.

Doncs som-hi. El «Coro del Dragó» va sorgir de la Societat Coral La Flor de Santa Maria de Martorelles per allà els volts del 1925 més o «menus». El formaven gairebé els mateixos excel·lents -també més o «menus»- cantaires i coristes del Cor La Flor, els quals, passades les cantades de Caramelles, es dedicaven per la segona Pasqua a oferir els seus «romanços» per les masies, cases i contrades de Martorelles de Dalt.

El bateig d'aquest «coro» i el seu nom podeu comptar de ben segur que ve de quan el primer any d'actuacions. Una nit, quan oferien els seus «servicis» i cants a alguna generosa casa de bona fe, donant la murga i «pudé» «hasta» una mica la tabarra, el més murri de la colla -tot contemplant les musaranyes

Components del «Coro del Dragó»

- 1 Joan Camp (de Can Seberet).
- 2 Jaume Corbera Rifà (de Cal Músic).
- 3 Josep M. Corbera Rifà (de Cal Músic).
- 4 Joan Rovira Coll (del Ros de Ca la Majorjona).
- 5 Ernesto Sardà Manyosa (de Cal Cabrer).
- 6 Enric Texuera (de Can Barnola).
- 7 Josep Rovira Coll (del Ros de Ca la Majorjona).
- 8 Josep Castellsegués Guarro (Ca la Marieta de Cal Quico).
- 9 Salvador Tió (de Ca la Xica de Dalt).
- 10 Pere Texuera (de Cal Masover).
- 11 Josep (de Can Mascara de Dalt).
- 12 Josep Manau (de Can Manau).
- 13 Isidro Rosell Puig (de la Pilar de Can Roca).
- 14 Jeroni Torrens (de Can Jeroni).
- 15 Lluís Costa (de Can Nofre).
- 16 Domingo Plantada (de Ca la Paz).
- 17 Albert Corbella (MESTRE) (de Ca la Tomaseta).

- 18 ???
- 19 Sebastià Guarro Oliveras (de Can Genís).
- 20 Vicenç Castellsegués Guarro (de Ca la Marieta de Cal Quico).
- 21 Amadeu Corbera Rifà (de Cal Músic).
- 22 Santiago Rovira (de Can Pasteras).
- 23 Delfin Rosell Puig (de la Pilar de Can Roca).
- 24 Rafel Corbera Rifà (de Cal Músic).

• • • • •

més que estant a l'aguait del que deia el mestre -devia clissar un grapat de dragons que «xino-xano» estaven «tan panxos» fent un volt per les parets d'alguna casa; els va enganxar pel ganyot, i tot satisfet i cofoi, amb l'anuència i la col.laboració dels altres artistes del cor, els va anar penjant d'un fil per la cua, el cap o «pudé» per la pota del «radera» a la punta d'una canya més aviat guerxa, essent aquest l'element representatiu. I apa, té, d'aquí el nom d'El Coro del Dragó.

També duïen l'estendard del Cor La Flor, així com un petit fanal, forjat, amb una espelma, ben engiponat a la punta d'una altra canya, que servia per fer llum a la concurrència i no haver de cantar de nit a les fosques.

El tret fonamental d'aquest «coro», com us podeu imaginar, no era pas la seriositat, sinó tot «lo» contrari: tot el ventall del seu repertori era format per cançons de broma, satíriques i «hasta» fins i tot enfument-se'n d'algú. I la seva actitud i conducta també eren iguals. Com podeu veure a la fotografia, feta a l'any 1932 a Cal Músic de Martorelles de Dalt, de la qual en detallem cadascun dels coristes en aquest escrit, n'hi ha-

via que anaven amb un enorme llaç «pajaritero» al coll, de colors variats, ben grossos per fer riure, fet amb mocadors de cap de les dones; els uns portaven barrets de paper de les més diverses formes i mides -«bisbes» i «caps-de-boig»-, i els altres una porrona o una ampolla de «xampany»; però potser qui més destacava era precisament el mestre Albert Corbella: hom pot dir que era l'«alma mater» de la colla, arreglant-se i mudant-se per a les actuacions amb un nas postís de bromes, portant de vegades un barret de copa, anant calçat amb unes sabates sense mitjons i amb uns pantalons que li anaven curts -molt avançat per a la seva època-, dirigint la coral amb una cullera o amb una escumadora, donant-se el to amb una forquilla i, algunes vegades, enmig de ple concert, i mirant al públic, tenint l'«educànsia» i el «detall» de fer quatre «burilles» ficant-se el dit al nas.

Així mateix, per recol.lectar les gratificacions que el voluntariós i distingit públic els donava satisfet de tan magne espectacle, no es feia servir només una cistella engalanada amb cintes de colors i pica-rols, no, sinó a més també un cove, i ben gros, per recollir ous, sobre-

tot ous -gairebé tothom del poble
tenia gallines- així com algun co-
nill, ampolles de «xampany» i de
vi, trossos de cansalada, etcètera. I
a la fi, un cop acabada la jornada
d'actuació, a l'endemà s'ajuntava
tot en una pila i s'anava a fer un
«merendero» per atipar-se de va-
lent a la Font Sunyera.

Alhora de fer les seves melodies
i composicions musicals, aquesta
colla de ximplets amb el seu mes-
tre al davant com a guia espiritual,
es reunien tots i es trencaven la
closca, basant-se moltes vegades en
músiques i ritmes ja existents, so-
bre els quals hi posaven ells la lle-
tra, de caire de broma i simpàtic,
sobre la gent del mateix poble,
fent-ne cobles, però sense ànim de
molestar a ningú. D'aquestes pe-
ces m'han arribat: «Els Fumadors»
(pas doble), «Les Noies» (vals) -
ambdues transcrits literalment i
musical en aquest article-, «El Dra-
paire» (sardana), i d'altres, tant una
que parla d'un «apotecari» del car-
rer major que no volgueu saber
què redimonis diu, com una dedi-
cada a l'amic Peret Virat quan ba-
llava les Gitanes, que en feia així:

*«En aquest poble hi ha un jove
que n'és algo entonat,
que segons amb qui balla*

*li sembla que fa anar un drap.
Però quan balla amb la «Manola»,
se'n posa encarcerat,
que fa «la» mateix efecte
d'un conill emboldregat.»*

Aquesta «societat» va durar, o va
acabar, en venir la tràgica guerra
del 36. Alguns dels seus membres
hi varen morir, com l'Ernesto
Sardà Manyosa (de Cal Cabrer),
en Santiago Rovira (de Can
Pasteras) i en Isidro Rosell (de la
Pilar de Can Roca).

Des d'aleshores poc se n'ha sen-
tit a parlar. És per això que avui
vull recordar aquest grup d'homes
i joves, els quals, plens d'esperit
generós, dedicaren part del seu
temps a fer passar una estona di-
vertida a qui amb bona voluntat
els volgués escoltar.

Ja per finalitzar, vull agrair de tot
cor la inestimable col.laboració que
a tal efecte he rebut del meu be-
soncle Josep Rovira Coll (A.C.S.)
i dels senyors Vicenç Castellsegués
Guarro i Pelegrí Bernal Castells,
així com l'oportunitat brindada pel
Centre d'Estudis Santfostencs, i
dedicar aquest article al meu pare.

Santa Maria de Martorelles,
31 de març de 1995

Els fumadors (Paradoble).

Els fumadors d'avui di-a no tenen en te niment perquè non han mi-a
de fumar car i do-lent aquesta gran companyia qu'ell ta baco beç ren dat
també te la gran ma-mi-a de vendre'l falsifi-cat proveu de fumar-ci-gar-ro
d'aquell tabaco fle-rit que us faria ga-far ca-tarro que us dura ri-di-ai mit
un en bro-mera pro-var-lo i el pobret s'ho-na-sofrir que les deu san-cre-brer-lo
ia les-onze Na-mo-hil fuma dors aneu alerta al fu-mar pots de set-re-lo -- perquè
tenen carta berta per on come mar-fots malis de coupon d'herbes do-lentes que mai
ta ba co-ha sigut quem-fa venir mal-de-ventre i qui ge-me-ga qui ge-me-ga qui ge-me-ga

ELS FUMADORS (pas doble)

*Els fumadors d'avui dia
no tenen enteniment.
perquè tenen la mania
de fumar car i dolent.
Aquesta gran companyia,
que el tabaco té arrendat,
també té la gran mania
de vendre'l falsificat.*

*Proveu de fumar un cigarro
d'aquest "tubaco" florit,
que us farà agafar un catarro,
que us durarà dia i nit.
Un en broma ho va provar-ho,
i el pobret s'ho va sofrir,
que a les deu van combregar-lo
i a les onze va morir.*

*Fumadors aneu alerta
al fumar pots de set rals,
perquè tenen carta oberta
per encomanar tots mals.
Es compon d'herbes dolentes
que mai tabaco han sigut,
que en fa venir una mal de ventre,
i qui gemega, i qui gemega ja ha rebut.*

Les moies

(Vals.)

L'any xi-nent veu-reu les mo-ies molt fresque-tes pels cas-
res, sols per fer per dre en els ho- mes la xa-be- ta i els ca-
lers diu que en vin- dran de l'ha- ta- ma mo-ies cre- ma- des del
sol i tam- bé vin- dran in- gle- ses tur- ques i a fri- ca- mes que és
per- tou llen- gols - diu que en fa- ràn bo- na tri- a
des dels quin- se en els tren- ta anys - i les que si- quin ton-
tes que- da- ran per- res- tir sants ai- xi que pre- pa- reu-
se doncs mull prompte veu- reu do- nos fu- man ca- li- que n'og i els
ho- mes en el sa- freig Bum. bum.

LES NOIES (vals)

*L'any vinent veureu les noies molt fresquetes pels carrers
sols per fer perdre en els homes la xaveta i els calés.*

*Diu que en vindran de l'Havana noies cremades del sol,
i també vindran angleses, turques i africanes que es porten llençols.*

*Diu que en faran bona tria, des dels quinze en els trenta anys,
i les que siguin tontes quedaran per vestir sants.*

*Així és que prepareu-se, doncs molt prompte veureu
les dones fumar un caliquenyo i els homes en el safreig. Bum, bum.*

*Hi ha noia que avui al dia als homes fa mal pensar,
doncs com són tan presumides, els llavis porten pintats.*

*Les Tecles són carrinclones, les Pures ningú els fa cas,
i les Tomases són tontes i altres molt peludes de dintre el nas.*

*Hi ha noia que es diu Maria, té capritxos molt estranys,
totes les bonifàcies parlen tirant capellans.*

*Les Carmetes van sempre molt de pressa caminant;
Les Pacas i Consuelos, gasten molts duros menjant. Bum, bum.*